

Den normkritiske stoleleg

På Lundehusskolen har man leget normkritisk stoleleg. Stolelegen er en sjov leg, hvor man kan være enten enig eller uenig i de udsagn, som bliver læst op. Før I ser, hvordan det er gået på Lundehusskolen, synes vi, at I skal prøve at lave stolelegen selv. Det er egentligt ret nemt. Man starter med at lave en cirkel med stole, hvor alle sætter sig ned. Så læser læreren en række udsagn op, som du kan være enten enig eller uenig med.

Hvis man er enig, så rejser man sig op og bytter plads med en anden, der har rejst sig op. Er du uenig, skal du bare blive siddende. Bagefter samler vi op i fællesskab.

Efter I leget stoleleg

Når I har lavet stolelegen i klassen, er det tid til at se film og diskutere.

Hvad gjorde du selv?

Hvad syntes du om deltagernes svar?

Er du enig eller uenig?

Diskuter i fællesskab.

Den normkritiske stoleleg

De følgende **tre film** kan bruges enten selvstændigt som oplæg til diskussion i klassen, eller i forlængelse af den normkritiske stoleleg. Vi anbefaler, at du bruger videoerne i forlængelse af jeres egen stoleleg, dvs. efter I selv har prøvet at lave stoleleg.

Den normkritiske stoleleg har til formål at belyse og identificere gode, opbyggende og lighedsskabende normer, og endnu vigtigere: at eleverne lærer at kunne stille sig kritisk overfor ulighedsskabende normer. F.eks. de normer der begrænser pigers muligheder og forfordeler drenges muligheder. Eksempelvis i forhold til at gå til sport, være sent ude eller endda opsøge eller afprøve kærligheden. Den normkritiske stoleleg er særligt god til de små klasser, da den er sjov og involverende.

Øvelsen, inklusiv opsamling og fællesvisning af videoerne kan gøres på to lektioner, men kan med fordel udvides til længere tid.

Sådan faciliterer du øvelsen

Til den normkritiske stoleleg skal du forberede 10 udsagn, som du læser op. Du kan finde inspiration til udsagnene i denne manual. Stolelegen kræver et lokale med god plads, hvor man kan lave en cirkel eller halvcirkel i midten. Her beder du eleverne om at sætte stolene i en hestesko eller cirkel og sætte sig ned.

Du skal selv sidde med på en stol i cirklen, men du bliver siddende under hele stolelegen. Reglerne er simple. Man rejser sig op og bytter plads med en anden ledig stol, hvis man er enig og bliver siddende, hvis man er uenig. Er der kun én, der rejser sig op ved et udsagn, må man godt sætte sig ved samme stol. Du kan med fordel skrive "reglerne" op på en tavle/flipover: *Er man enig, så rejser man sig, og er man uenig, så bliver man siddende.*

Start med to lette eller åbenlyse udsagn, så eleverne forstår øvelsen.

Læg ud med et forkert udsagn, som eks.: *I dag er det lørdag* (forkert) – alle skal blive siddende. Prøv så med: *I dag er det mandag* (den rigtige ugedag og sandt). De to lette spørgsmål skulle gerne gøre eleverne klar til resten af udsagnene.

Opsamling og diskussion

Du kan samle op på øvelsen efter hvert udsagn, men forsøg at undgå at du kommer til at udstille enkeltpersoners valg. Prøv i stedet med; "Jeg lagde mærke til, at der ikke var så mange, der rejste sig op ved dette spørgsmål", eller det modsatte: *Jeg lagde mærke til at der var mange der rejste sig op her.* Er der til gengæld elever, der ønsker at byde ind med deres egne refleksioner, kan der sagtens være plads til det. Dette giver rum til løbende refleksion.

Du kan også vente med at lave en opsamling, til alle udsagn er læst op. På den måde kan øvelsen blive mere intuitiv, og eleverne tænker mindre over deres valg om enten at rejse sig eller blive siddende. Dog kan det være svært at huske tilbage på, hvor mange der gjorde hvad. Derfor kan det være en god idé at notere deres valg, hvis du vælger at samle op til sidst.

Det er vigtigere at spørge ind til deltagernes oplevelser og refleksioner, end at vide præcist hvorfor en elev rejste sig op ved et specifikt spørgsmål. Du kan lede refleksionerne på vej ved eksempelvis at stille følgende spørgsmål:

Hvordan var det at lave øvelsen?

Lagde I mærke til noget/Lagde I mærke til dette?

Hvorfor tror I, jeg stillede dette spørgsmål?

Hvordan du bruger videoerne?

Efter stolelegen kan I se videoerne i plenum. Brug dem som sparringsredskab og til diskussion i forhold til elevernes egne valg og refleksioner. Filmene kan også ses uden at I har gennemført øvelsen, men I får mest ud af videoerne i forlængelse af øvelsen.

Spørgsmål til stolelegen

Du kan frit bruge følgende spørgsmål, som de optræder her, ellers kan du variere dem ud fra dine egne ønsker. Spørgsmålene er de samme, som eleverne på Lundehusskolen har besvaret.

Spørgsmålene bevæger sig inden for temaer, der skal belyse normer om kønsidentitet, seksualitet og etnicitet. Hvis der er ord eller begreber, som eleverne ikke kender, kan du med fordel spørge ind til deres forståelse af ordet. Eks: Hvad betyder det at være heteroseksuel?

Udsagn

Åbningsspørgsmål

I dag er det lørdag (forkerte dag)

I dag er det mandag (rigtige dag)

Jeg er træt i dag

Jeg har glædet mig til i dag

Spørgsmål om kønsroller

I en familie er det bedst, at mor bestemmer, hvad man skal have til aftensmad

I en familie er det okay, at storebror passer på sine mindre søskende

I en familie er det okay, at storebror bestemmer over sine små søskende

Når man er ung, ved man ikke altid, hvad der er rigtig og forkert at gøre. F.eks. kan man komme til at gøre ting, som man fortryder senere i livet

Om sociale medier og privatliv

Jeg bruger sociale medier som Instagram og Snapchat til at kommunikere med venner
Jeg foretrækker at have en Instagram og Snapchatprofil, som mine forældre og familie ikke har adgang til

Om kønsroller

Drenge er bedre end piger til fysiske ting som sport
Piger er bedre end drenge til indendørsting som f.eks. at tegne og male
Det er svært for piger og drenge at være venner
Det er forkert for piger og drenge at være venner
Jeg foretrækker mest at være venner med personer af samme køn. Dvs. kun have drengevenner eller pigevenner
Det er mest rigtigt at have vennegrupper, der ikke er blandede
Det er bedst, at mor og far ved, hvor jeg er efter skole, og ved hvem jeg er venner med

Om etnicitet

Man bestemmer selv, hvem man vil være kæreste/gift med
Det kan være svært at være etnisk dansk
Det kan være svært at være ikke-etnisk dansk
Er det nemt at få et arbejde, når man bruger tørklæde?

Om kærlighed og seksualitet

Kærlighed er en god ting
Kærlighed er noget, man vælger
Man vælger selv, hvem man forelsker sig i
Jeg ved, hvad seksualitet er
Man vælger selv, hvilken seksualitet man har

Om kønsroller og seksualitet

Alle mænd opfører sig ens
Alle kvinder opfører sig ens
Det kan være svært at være heteroseksuel
Det kan være svært at være homoseksuel

Om repræsentation i medier

Jeg er vant til at se to mænd kysse på tv
Jeg er vant til at se superhelte, der er muslimer

Om hvordan normer forandrer sig over tid og ikke er fastlåste

For 100 år siden var det normalt for kvinder at gå med bukser
I dag er det mindre normalt for kvinder at gå med bukser